

δομητήρι. Μά ή Αύη Μυτών ήξερε από τις πληροφορίες που είχε συγκεντρώσει, πόσο αξίζει εκείνο το δόγμα. Τού άνηθιρε λοιπόν και τού ζήτησε είκοσι χιλιάδες ρουβλία. Κι' ο έμπορος αναγκάστηκε να τα πληρώσει...

Μά άλλη φορά ήρθε στο πανηγύρι ή γυναίκα ενός Ιταλλήλου. Οι έμποροι της πρόσφεραν μπιάνια με σαλιάνια κι' έπειτα την έβαλαν πάνω σέ μιá ξέθρα κι' άρχισαν να της φιλοντ τα πόδια με διαίτησι : δέκα ρουβλία ός τους στραγάλους, είκοσιάντε ός τó γόνατο κλπ. Χάλασε ο κόσμος μ' αυτή τη διασκεδάσι ! Κι ή γυναίκα τού Ιταλλήλου άδειασε κάθε τόσο μικρούλες σαλιάνια κι' έπειτα τις έσπασε στον τόχο... 'Α ! Τά γλέντια τού γινότονταν στο πανηγύρι τού Ντίζι-Νοβγκροντ σέ ζάνανε να κρατάς την κοιλιά σου από τά γέλια...

Τι τά θέλετε, ή ζωή ήταν τόσο πληρική και οι έμποροι είχαν τόσο λεφτά για ζόδεμα ! Στο Ντίζι γινότονταν αξέχαστα πράγματα...

Μά μέρα ένας παλιότατος παρουσίασε στο Ιπποδρόμιο ένα σφοδ γουρνιάκι. Οι έμποροι σκανδαλίστηκαν ! Δούσανε πέντε χιλιάδες ρουβλία σέ κάποιον κι' εκείνος τούς έβλεπε τó γουρνιάκι και τούς τώδωσε. Οι έμποροι μαζεφθηκαν τó βράδι στο κληρίσιό, έφαζαν τó γουρνιάκι, τó ψήσαν και τó έφαγαν... 'Ο παλιότατος, όταν έβιασε την τήχη τού σφοδ γουρνιού του, πέφισε τó κεφάλι του σέ μιá θηλιά και την ώρα της παραστάσεως πήρθε από ψηλά και κρεμάστηκε στο ξενο, μπροστά στον κόσμο...

Μά άλλη μέρα, μερικοί έμποροι μέθισαν τ' άλογά τους μέ σαλιάνια, σφαίστηκαν κι' αέτοι στην άμαξα και δρόμο ! Τ' άλογα, όταν άφηνασμένα, χήμηξαν σαν άστραπη και κάλυσαν όχτώ βέρτοια, οίχιος να πάρουν την άνάσα τους. Οι διαβάτες σφυλιάσαν από τó φόβο τους, μα οι έμποροι είχαν κοιμαθή. Πολλοί άπ' αυτούς γεροιστάκι-στηκαν κι' άπόμειναν στο δρόμο. Άπό όθως κράτησαν ός τó τέλος, δηλαδή ός την ώρα που έστασαν τά άλογα από την κόφρασι !...

Μά φορά έφτασε στο Ντίζι ένας πλούσιος έμπορος, κρατέλασ σ' ένα ξενοδοχείο και παραγγείλε για τó βράδι ένα δείπνο για είκοσιτέσσερα πρόσωπα.

—Θέλω μονάχα να μου φάρετε τά τραπέζιμάνηλα, τούς είπε. Δέν θέλω να μου βάλετε ένα κανουτιό κι' από πάνω ένα τραπέζιμάνηλο με μιá τρύπα στην μέση. Τά θέλω όλα ραμμένα !...

'Ο ξενοδόχος συμφερόφθηκε κι' έτοιμάσε τó τραπέζι όπως τού είχε πη. 'Ο έμπορος γύρισε τó βράδι, επιθεώρησε τó τραπέζι κι' έβρανα ιρωταξε από την άκρη τó τραπέζιμάνηλο, τó τραβήξε προς τó μέρος του και τά έκανε όλα γυμνά - καρφά. 'Επειτα, πέταξε δέκα χιλιάδες ρουβλία κι' έφυγε ενθουσιασμένος : Είχε διασκεδάσει !... Είχε ζάνει τó κέρι του !...

Ένας Τουγγάνος μιá μέρα έφερε από τή Βεσσαραβία στο πανηγύρι τού Ντίζι-Νοβγκροντ τέσσερα άλογα. Ήταν ένας άνθροπος με μονοτάκια που έφταναν ός τ' αυτιά του. Ένας έμπορος παρατήρησε άπ' αυτό τó θέμα. Για σνλόγησθήτε ! Ένας τροχός Τουγγάνος, με πολλήια μονοτάκια, που μεγάλωναν κάθε μέρα !... Αποφάσισε λοιπόν ν' άγοράσει τ' άλογά του. 'Ο Τουγγάνος τού ζήτησε μιá έπίσημη τιμή. 'Ο έμπορος δέν είπε τίποτα. Πλήρωσε τά ρουβλία κι' βίστηκε έδγάλε τó πιστόλι του και μιλά : μιλά ! μιλά ! μιλά ! σκόπισε και τά τέσσερα άλογα. Ξέρετε γιατί ; Για να δείξη ότι δέν ήταν κορδύλα !

Ένα βράδι οι κείριο έμποροι ήσαν να γάνε στα λουτρά. Χαδιάρ, σαλιάνια... Οι συνδιατημένες ήσαν ολόγονοι, μαλλιαροί, κοιλιαφές, σαν άστραφι... Στις τρεις ή ώρα τó πρωι ξεψήθηκαν στους δρόμους κι' άρχισαν να χτυπάνε τις καμπάνες της εκκλησίας. 'Ο κόσμος πετάχτηκε από τά σπίατια του, τρονοκρατημένος. Δέν ήταν τίποτε... Οι κείριο έμποροι διασκεδάζαν...

Μά άλλη φορά ήσαν στο φάρομα ολόγονοι. Έκαναν κάτι γέλια ! Η αστρονομία φρεσά τούς έπασε και τούς έκλεισε όθους στο τιμια. Η γυναίκες τους, όταν τούς έβλεπαν, ήξεραν πού μπορούσαν να τούς βρουν. Τραβούσαν μιá και δύο στην αστρονομία...

Όσο κρατάγε τó πανηγύρι, ή άρχής έφενον κι' άλλως αστρονομικούς από τή Μόσχα κι' από την Πετρούπολι. Γινότονταν ένα σφοδ παραξένα έγγλέματα. Ύληθραν ένα σφοδ ζήμες εκεί τριγύρω. Όταν

έβρινε ο πάγος, τά πτώματα ανέβαιναν στην έπιφάνεια. Μια φορά σκότισαν δυο 'Αριμένθες, τούς έδεσαν με σφρακτα πλάτη με πλάτη κι' έπειτα τούς έφωξαν κάτω από τόν πάγο. Την άνοιξη ανέβηκαν στην έπιφάνεια. 'Ο κόσμος έτριβε τά μάτια του από την ζατάληξι. Δέν καταλάβαινε τίποτε. Τό ένα πτώμα έπλεε σχεδόν στον άέρα. Τό άλλο δέν φανάταν. Ήταν μέσα στο νερό. Και μονάχα όταν έβγαλαν έξω τά πτώματα, είδαν τó πρόσωπο τού άλλου 'Αριμένθ...

Στο Ντίζι, δυο κρατούσε τó πανηγύρι, έδγάλε μιá έφημερίδα ένας δημοσιογράφος, ο Παστούζοβ. Μά μέρα λοιπόν ο Παστούζοβ φέρεσε στο ποτάμι. Στην άπέναντι όχθη ένα παιδάκι διασκεδάζε, μωμιοινο τις κινήσεις του. 'Ο Παστούζοβ όθως, όταν τó είδε, περιόχτηκε. Κοιρώς να χάσει στιγμή, τραβήξε τó πιστόλι του και μιλά : σκότισε τó παιδάκι... Ένας φρόνος τότε πρέπει να δικασθή. Κι' ο Παστούζοβ δικιάστηκε. Μά δέν καταδικάστηκε... Εκείνος που πλήρωσε τó σφασίμα, ήταν ο πατέρας τού παιδιού, που δέν τού είχε δώσει καλή άνατροφή, μόνο τ' άφησε να κοροιδιέη ένα τόσο άμισθότατο πρόσωπο, σαν τόν Παστούζοβ ! 'Επειδή όθως δέν μπορούσε ν' άποσθή τελείως ο δημοσιογράφος, τού επέβλεπαν μιá δημοκρατική τιμορία, έναν κείριο. Μά τέτοια τιμορία την έπαυαν τότε στα σοβρά... Κι' έγω μιá φορά τιμορήθηκα από τή εκκλησία για μιá άπόπειρα άυτοκτονίας. Με πήραν λοιπόν μπροστά στον παπά.

—'Ο Θεός σούδωσε τή ζωή, σου είπε. Γιατί την άρνιάσαι ;

'Εγώ τότε ήμουν δεκατόξιτο χρόνων και δέν φοβόμουν κανένα. Την φοβέρισα λοιπόν, λέγοντάς μου : τι είχα πάρει την άπόφρασι να κρεμιστώ στην πόρτα της εκκλησίας ! 'Εκείνος μ' άπόρησε για έφτά χρόνια. 'Επί έφτά χρόνια δέν είχα τó διαβάμα ούτε να πεθάνω, ούτε να παντρευθώ ! 'Ε, λοιπόν... Δέν πέθανα και παντρεύτηκα, λόγω τειξ, την ίδια μέρα !...

'Ο Τσάρος Νικόλαος II έρχόταν τακτικά στο πανηγύρι τού Ντίζι-Νοβγκροντ. Τόν είδα τρεις φορές. Ήταν ένας άνθροποςός με χρυσία μαλλιά και γυμνά μάτια. Άλλα του ήσαν τότε ο έπισηγός Βιττέ, με πολλήιο κεφάλι, πελοφια πόδια και βαριά βήματα. Από πίσω, ή άκολούθια. 'Ο Τσάρος σταμάτησε μιá στιγμή, για ν' άναήρη τó κείρο του, κι' έπειτα πέταξε τó σπύτο καταγής. Ένας άλλικός άφωρησε αμέσως, μάζεψε τó σπύτο και τó φιλιάσε με σεβασμό στην τσέπη του !... 'Εκείνο που έκανε έντιμότη ήταν ή σκληρότης και ή βλακεία τού Τσάρου... Δέν είχε ούτε έναν φίλο. Τό παλάτι του στο Τσάρουλε ήταν σαν τó σπίτι ενός μικροστούδ. Και τó 'Ηιερολόγιο του ! Δέν έγραφε τίποτ' άλλο εκεί μέσα, παρά τις μεταβολές τού καιρού : «Χτές ο καιρός ήταν έτσι... Σήμερα είναι έτσι...» Πώς μπορούν να ζούν τέτοιο άνθροποι ! Στο Ντίζι ήταν μιá έξαιρετική γυναίκα, ή 'Ουίνα Φεντόσοβα, που έλεγε παραμύθια κι' ήξερε άπ' έξο τριάντα χιλιάδες στιχοίς ! 'Αν την άκουγε ο Τσάρος...

...δέν έβλεπε τί έξαιρετικά πρόσωπα είχε στην άυτοκρατορία του ! Μά δέν βαρέατε ! 'Ο Νικόλαος δέν ήξερε τίποτε και δέν καταλάβαινε τίποτε...»

Κι' ο Γκόρκυ, κιντάζοντας τις φλόγες της φωτιάς, σόπασε και περιβλήθηκε στις άτέλειωτες άναμνήσεις του, όπως γάνετα κανείς στα όνειρά του...

ΒΛΑΔΙΜΗΡ ΠΟΖΝΕΡ

Ο Μ. Γκόρκυ με τ' ανήψιά του (Τελευταία φωτογραφία)

...δέν έβλεπε τί έξαιρετικά πρόσωπα είχε στην άυτοκρατορία του ! Μά δέν βαρέατε ! 'Ο Νικόλαος δέν ήξερε τίποτε και δέν καταλάβαινε τίποτε...»

Κι' ο Γκόρκυ, κιντάζοντας τις φλόγες της φωτιάς, σόπασε και περιβλήθηκε στις άτέλειωτες άναμνήσεις του, όπως γάνετα κανείς στα όνειρά του...

ΒΛΑΔΙΜΗΡ ΠΟΖΝΕΡ

Η ΣΟΦΙΑ ΤΩΝ ΛΑΩΝ

ΞΕΝΕΣ ΠΑΡΟΙΜΙΕΣ

Τό άλογο φοράει και μένει τó σκαμάι του. 'Ο άνθροπος πεθαίνει και μένει τ' όνομά του.

*** Άραβική Παροιμία

'Όποιος δέν ξέρει να κρατήσει ένα μυστικό, δέν ξέρει ν' άγαπήσει.

*** Λατινική

'Η μοιρα δίνει πολλές φορές καρδιά σέ άνθροπους που τούς έχουν πέσει τά δόντια.

*** Ισπανική

'Η λύπες κόβουν γάνατα κι' οι λογισμοί γερούνε. 'Ελληνική